

2003-08-13

*Motion till
Åstorps kommunfullmäktige*

Vill ni se en stjärna?

(Bifall den här motionen!)

Och då under sublima nätter med all deras storslagna skönhet dessa diamantgnistrande konstellationer rinna upp i öster och på en himmel utan gräns utveckla sin hemlighetsfulla ljusglans – bland världarnas omätlighet, på de stjärnbeströdda vidderna, under de aflägsna nebulosornas silfverslöjor, i oändlighetens outgrundliga djup och långt bortom den eviga praktens och härlighetens okända regioner, låtom oss, mina bröder, låtom oss alla hälsa: Det är mänskligheterna, våra syskon, som tåga förbi däruppe!

Slutorden till "Bebodda världar" av Camille Flammarion (1842-1925)

Optimisterna brukar hävda att människan har en ljus framtid. Möjligen är den i vissa delar för ljus. Till luft-, vatten- och jordföroreningar måste vi nu nämligen lägga begreppet *ljusföroreningar*.

Få saker har väl påverkat världens utveckling så mycket som upptäckten av elektriciteten. Sedan slutet av 1800-talet har de elektriska lamporna allt mer lyst upp såväl våra kvällar som våra nätter. Att jaga mörkret på flykten ses och har setts enbart som varande av godo. Fram till ungefär nu.

Det var astronomerna som först uppmärksammade problemet. Observatoriet i Greenwich i England fick redan på 1950-talet flytta ut till Sussex för att komma undan den allt ljusare natthimlen. Trettio år senare var det dags för en flytt igen – den här gången till Kanarieöarna! Liknande historier kan berättas från andra observatorier runtom i världen. Stjärnskådarna flyr städerna.

Men vad har då Åstorps kommun med detta att göra? Mer än man kanske tror.

Ljusföroreningar är, enkelt uttryckt, allt oönskat konstgjort ljus utomhus. Det är ljus som riktas frakt uppåt eller åt sidorna. Det kan dessutom vara för starkt, vara tänt vid fel tider eller på något annat vis inte användas som det var tänkt.

Även i Åstorps kommun finns det en viss grad av ljusförorening, även om det inte kan mäta sig med storstädernas enorma ljusshower. Vägbelysning, fasadbelysning, reklamskyltsbelysning... allt som innebär ljus utomhus kan bidra till ökad ljusförorening.

Ljusföroreningen leder i sin tur till att hobbyastronomer inte kan utföra sin verksamhet på ett normalt och bra vis, den leder till att barn och vuxna ser mindre och mindre av stjärnhimlen – senare tids forskning har visat att växt- och djurliv tar skada av ljusföroreningar. Djurarter förvirras av starka ljuskällor; en del bryter sitt naturliga beteende och får minskad reproduktion.

En *ljusglimt* finns dock i mörkret: Till skillnad från andra sorters miljöförstöringar kan denna sortens förorening med relativt enkla grepp minskas avsevärt, med den bonuseffekten att både energi och pengar kan sparas.

Ljutföroreningar handlar nämligen, som jag antydde ovan, oftast om ljuskällor som används på felaktigt vis. Ljus som pekar rakt upp i himlen eller åt sidorna är nästan undantagslöst ett slöseri med energi. Ljuset används inte till rätt ändamål, vilket leder till ökade energikostnader och därmed (inte minst i dessa kärnkraftsfientliga regeringstider) till onödigt stor användning av fossila bränslen.

För mycket ljus kan dessutom vara störande för människor. Felaktigt riktad belysning går in i sovrum och kan i vissa fall vara lika störande som buller. Det borde inte vara ett tvång att stänga in sig bakom en rullgardin när man ska sova. Uppenbarligen är detta något som påverkar boendemiljön och ska inte minst därför betraktas som en viktig fråga.

Lösningen är att planera bättre, att se över den belysning som finns och åtgärda den samt se till att i all nybyggnation minimera risken för ljutförorening. Det handlar först och främst om att köpa rätt sorts armaturer. För det andra måste dessa installeras korrekt (det vill säga riktas åt rätt håll, inte uppåt eller åt sidorna). För det tredje ska rätt mängd ljus användas (för starka lampor ger ändå inte bättre effekt utan bara högre elräkning). För det fjärde ska ljuset i möjligaste mån tidsstyras. Behöver inte lamporna vara på dygnet runt, ska de inte vara det heller.

Det handlar inte om att stoppa *allt* ljus om natten. Det handlar bara om att drastiskt försöka minska den mängd ljus som bidrar till ljutföroreningen. För att uppnå detta behöver vi ta fram en ljuspolicy, ett dokument som innehåller normer och regler för belysning i kommunen för att i möjligaste mån minska ljutföroreningen.

Denna policy kan först föregås av att en undersökning, inventering och analys av och på vilka sätt ljutförorening förekommer i Åstorps kommun kommer till stånd. När sedan policyn är klar, ska först och främst kommunen se över sina egna belysningar och därefter gå vidare till de företag och bostäder som kan vara aktuella.

På så vis kan vi alla skaffa oss varsin guldstjärna i Livets Goda Bok.

Med anledning av ovannämnda rader, yrkar undertecknad på att Åstorps kommunfullmäktige må besluta

att en ljuspolicy enligt ovan tas fram, samt

att det tas ett initiativ till ett samarbete med våra grannkommuner i denna fråga.

För ett Åstorp med fler stjärnor och en väl synlig Vintergata!

Jan Kivisaar (m)
fullmäktigeledamot